

30.9.2015 Luke 1706/00 01 00/2015

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
ym.kirjaamo@ymparisto.fi

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 14.9.2015

Lausunto valtioneuvoston asetuksesta eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) muuttamisesta

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa asetuksesta eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) muuttamisesta. Luonnonvarakeskus toteaa, että muutokset selkeyttävät lainsäädäntöä ja todennäköisesti edistävät orgaanisen aineksen ja ravinteiden kierrätystä. Muutoksissa ei ole esitetty maa- ja puutarha- tai hevostalouden osalta oleellisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat kielteisesti tai haitallisesti ympäristöön tai elinkeinon toimintaedellytyksiin.

Asetuksen tarkoituksenmukaista määrittelyä vaikeuttaa ilmiselvästi sen soveltaminen koko maassa. Erityisesti nitraatin huuhtoutumiselle herkimmät alueet pitäisi määrittää, jolloin niillä voitaisiin soveltaa nykyistä asetusta tiukempaa säätelyä. Nykyinen kompromissitilanne aiheuttaa sen, että säätely on tarpeettoman tiukkaa todellisten nitraattiherkkien alueiden ulkopuolella aiheuttaen tarpeettomia kustannuksia ja toisaalta todellisilla nitraattiherkillä alueilla säätely on riittämätöntä nitraatin huuhtoutumisen vähentämiseksi. Peltolohkoilla, jotka on määritelty kuuluvan pohjavesialueisiin, noudatetaan tällä hetkellä nitraattiasetusta tiukempia vaatimuksia.

Luonnonvarakeskus esittää lisäksi seuraavat yksityiskohtaiset kommentit asetustekstiin ja muistiolounnokseen.

A. Kommentit asetusehdotukseen

3 §

Kovapohjainen alusta olisi syytä määritellä myös tässä pykälässä omana kohtanaan.

Kohta 16: Menettely, jossa "orgaaniset lannoitevalmisteet" -käsitteelle annetaan tässä asetuksessa eri tarkoitus kuin lannoitevalmistelainsäädännössä, ei ole välttämättä paras, koska se voi aiheuttaa sekaannuksia käsitteiden täsmällisessä käytössä. Sama asia olisi parempi toteuttaa niin, että asianomaisissa asetuksen kohdissa todettaisiin, että tämä ei koske tiettyjä

tyyppinimiä tai määritelmässä (3§) annettaisiin omana kohtana ne ryhmät ja tyyppinimet, joita asetus ei koske.

Kuitulietteen poislukeminen tämän asetuksen piiristä on tarkoituksenmukaista.

5 §: Lannan varastointi

Muutokset alkuperäisrotujen lantatilavuuksissa ovat tarkoituksenmukaisia.

6 § Pakkaamattomien orgaanisten lannoite-valmisteiden varastointi

Aumavarastoinnin salliminen marras- ja tammikuun välillä on tarkoituksenmukaista. Muutokset varastoinnin minimipinta-alavaatimuksissa ovat tarkoituksenmukaisia.

7 § Rakenteelliset vaatimukset

Kuormausalustan vaatimus "kovapohjaiseksi" aiemmin vaaditun "tiivispohjaisen" sijaan on hyödyllinen muutos. Kustannukset tulevat näin kohtuullisiksi eivätkä rajaa pois orgaanisten lannoitevalmisteiden potentiaalisia käyttäjiä.

8 § Kuivalannan varastointi poikkeustilanteessa

Muutokset ovat tarkoituksenmukaisia.

9 § Ilmoitusvelvollisuus

Muutokset ovat tarkoituksenmukaisia.

10 § Lannoitteiden käyttö

Muutokset ovat tarkoituksenmukaisia.

B. Kommentit muistioluonnokseen

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Aumavarastoinnin salliminen läpi talven, vain kovapohjaisuuden edellyttäminen kuormausalustalta, alkuperäisrotujen muutetut lantavaraston tilavuusvaatimukset ja poikkeusolosuhteissa tapahtuvan lannan levityksen salliminen marraskuun loppuun asti vähentävät potentiaalisesti tilojen kustannuksia. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kustannusten aleneminen tilojen toiminnassa on tarpeellista.

2.2 Ympäristövaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla, joita kommentoidaan asianomaisen pykälän kohdalla, ei nähdäksemme ole merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

C. Kommentit muistioluonnoksen kohtaan ”Asetusehdotuksen pykäläkohtainen sisältö”

3 §

Muutos kuitulietteen osalta on erittäin tarpeellinen, koska ei ole tarkoituksenmukaista estää sellaisten orgaanisten lannoitevalmisteiden varastointia peltopattereissa, joissa ei ole juuri-kaan ravinteita, eikä niistä siten voi syntyä huuhtoumiakaan. Asetuksen voimassa olevan muotoilun mukaan kuitulietettä ei saisi varastoida peltopatterissa ilman alla olevaa nestettä sitovaa kerrosta. Kuitenkin juuri kuituliete on nimenomaisesti erittäin sovelias tällaiseksi kerrokseksi. Oleellisempaa kuin nesteen sitoutuminen tässä kerroksessa on kuitenkin se, että se sitoo aumasta valuvaa liukoista tyypeä. Kosteutta sitovat materiaalit ovat kokoon painuvia, jolloin niiden kerrospaksuus vähenee huomattavasti varastoitavan massan alla. Samalla sen kosteudenpidätyskyky alenee oleellisesti. LeviLogi-hankkeessa (<http://jukuri.luke.fi/handle/10024/518969>) todettiin, että fosforin huuhtoutuminen on vähäistä niissäkin tilanteissa, joissa varastoitavista massoista on huuhtoutunut runsaasti liukoista tyypeä eli tilanteissa, joissa varastoitavan orgaanisen lannoitevalmisteen kuiva-ainepitoisuus on selvästi alittanut asetuksen vaatimuksen.

Kun asetusta muutetaan, olisi samassa yhteydessä hyödyllistä täsmentää joitakin määritelmiä, jotka saattavat käytännön valvonnassa aiheuttaa tulkintaeroja. Asetuksen soveltamisala selviää vasta määritelmistä katsomalla maa- ja puutarhatalous-käsitteen määritelmät (2§ kohta 14). Jossain määrin jää epäselväksi, ovatko asetuksessa mukana esimerkiksi muualla kuin maatiloilla pidettävät harrastehevokset. 2 §:ssä suljetaan soveltamisalueen ulkopuolelle kalkitusaineet ja sen jälkeen käsitteiden määritelmässä eräät muut lannoitevalmisteet. Kokonaisuutena asetus on monimutkainen nimenomaisesti lannoitevalmisteiden määrittelyssä. ”Lannoite”-käsitteen käytön pitäisi olla sama kuin lannoitevalmisteasetuksessa väärinkäsitysten välttämiseksi. Lannoitevalmistelainsäädännössä lannoitevalmisteita ovat mm. lannoitteet ja maanparannusaineet. Raaka lanta sen sijaan ei ole lannoitevalmiste.

Kovapintaisen alustan käsite tulisi olla määritelty.

5 §:n 1 momentti

Muutosesitys asettaa alkuperäisrotujen lannan varastointilavaatimukset järkevälle tasolle.

6 § Pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastointi

3 momentti:

LeviLogi-hankkeen tulosten (<http://jukuri.luke.fi/handle/10024/518969>) perusteella orgaanisesta lannoitevalmisteesta ei valu sen omaa nestettä, jos sen kuiva-ainepitoisuus on vähintään noin 30 %. Täsmällinen kuiva-ainepitoisuus vaihtelee hieman riippuen varastoitavasta lannoitevalmisteesta, mutta yksi raja-arvo on selkeä. Sadevesien aiheuttama huuhtoutuminen tulee estettyä peltopatterin kattamisella peitteellä, joka ohjaa sadevedet sivuun. Muutosesityksellä poistettaisiin kielto varastoida aumassa marraskuun alusta tammikuun loppuun. Kun peltopatterointi on hoidettu kappaleen alun mukaisesti, varastointiajan pituudella ei ole merkitystä ympäristönkuormituksen kannalta, koska aumasta ei tällöin synny huuhtoutumia. Biolaitoksista tulevien kiinteiden orgaanisten maanparannusaineiden maatalouskäytön lisääntymisen kannalta on oleellista, että niiden maatalouskäyttöä ei tarpeettomasti haitata. Potentiaaliset näitä käyttävät tilat ovat kasvinviljelytiloja, joilla ei luontaisesti ole varsinaisia varastoja tällaisille tuotteille. Jos maatalouskäyttöä tarpeettomasti haitataan aumavarastointikielloilla, johtaa se siihen, että kyseiset maanparannusaineet ohjautuvat muuhun käyttöön pois maa- ja elintarviketalouden ravinnekierrosta. Kyseisiä käyttöjä ei säädellä samalla tavalla kuin maatalouden, joten

ympäristönkuormituksen lisääntyminen on mahdollista. Aumavarastoinnin sallimisella läpi talven on myös huomattava merkitys biolaitosten kustannusten kannalta, koska niiden olisi rakennettava varastot, joissa niiden tuottamat orgaaniset maanparannusaineet varastoidaan aumavarastointikiellon aikana. Aumojen perustaminen talven aikana ei välttämättä tästä muutoksesta paljon aikaistuisi, koska päätuotantoalueilla maa on routaantunut vasta tammikuun lopussa. Mahdollisuus varastoida orgaaniset maanparannusaineet talven yli aumassa on kuitenkin paljon parempi vaihtoehto kuin se, että nämä orgaaniset maanparannusaineet levitetäisiin syksyllä ennen levityskiellon alkamista perustamatta samalla kasvustoa. Käytännössä orgaaniset lannoitevalmisteet, joita aumoissa varastoidaan, ovat orgaanisia maanparannusaineita, pääosin puhdistamolietteestä valmistettuja. Nimestään huolimatta maanviljelyskäytössä niiden ravinnepitoisuudet rajoittavat hehtaarilevitysmäärän niin pieneksi, että maanparannusvaikutus jää vähäiseksi suhteessa merkitykseen kasvinravinteiden lähteenä. Kokonaisuutena muutos todennäköisesti vähentää syntyviä huuhtoutumia ja edistää yhdyskuntiin maa- ja puutarhataloudesta elintarvikkeiden mukana siirtyneiden ravinteiden palautumista takaisin elintarviketuotantoon. Tämä on hallitusohjelmankin tavoitteiden mukaista.

6 momentti:

Tarkoituksenmukainen kertalevitysmäärä on noin 20 t/ha, joten vaatimus siitä, että yhdessä aumassa pitää olla vähintään yhdelle hehtaarille levitettävä määrä, ei ole kovin suuri. Yhdessä täysperävaunuyhdistelmässä on joka tapauksessa hehtaarin levitysmäärä. Kuitenkin se, että lohkolle voidaan sen ollessa alle hehtaarin kokoinenkin varastoida sille levitettäväksi aiotu määrä orgaanista lannoitevalmistetta, on tarkoituksenmukaista. Jos patterointi hoidetaan asetuksen vaatimusten mukaisesti, pienikään peltopatteri ei aiheuta ympäristön kuormitusta. Lisäksi on tarkoituksenmukaista, että yhdellä loholla voidaan varastoida sen lähistöllä oleville muille lohkoille levitettävä määrä orgaanista lannoitevalmistetta. Tämä siksi, että asetuksen mukaisesta aumavarastosta ei huuhtoudu oleellista määrää ravinteita.

7§ Rakenteelliset vaatimukset

3 momentti:

Muutos vaatimuksen kuormausalueen pinnoittamisesta asfaltilla tai vastaavalla poistamiseksi on tarkoituksenmukainen, mutta uuden käsitteen tulisi olla määritelty.

8 § Kuivalannan varastointi poikkeustilanteessa

2 momentti:

Esitys mahdollistaa lannan varastoinnin aumassa esimerkiksi työteknisistä syistä. Vaatimukset varastoitavalle lannalle ovat samat kuin orgaanisille lannoitevalmisteille. Lannan liukoisen tyyppien pitoisuus on yleensä suurempi kuin tyyppillisesti aumassa varastoitavissa orgaanisissa maanparannusaineissa. Oleellista on kuitenkin se, että varastoitavan lannan kuiva-ainepitoisuus on riittävän suuri, jotta itse lannasta ei tule valumia. Lisäksi lantapatterit vaaditaan samalla tavalla peitettäväksi. Ei ole oletettavaa, että lannan kuiva-ainerajan pitäisi olla oleellisesti eri kuin orgaanisilla maanparannusaineilla, jotta siitä ei syntyisi valumia. Lannan varastointi aumoihin maan routaannuttua vähentää keväällä tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvaa raskasta peltoliikennettä oleellisesti ja siten pohjamaan tiivistymisriskiä. Kun levityskalusto voidaan mitoittaa levityksen, ei kuljetuksen mukaan, levitykseen voidaan käyttää kevyempää levityskalustoa, mikä edelleen vähentää pohjamaan tiivistymisriskiä. Samalla se tasoittaa kevään työhuippua. Muutosta on pidettävä erittäin toivottuna.

10 § Lannoitteiden käyttö

2 momentti:

Levitysajan jatkaminen syksyllä poikkeustilanteessa ei ole ympäristön kannalta ongelmallinen suhteessa nykytilanteeseen. Siirtyminen tapahtuisi ajassa, joka on kasvien ravinteiden oton päättymisen jälkeen. Merkitystä olisi vain, jos suurempi osa lannasta siirtyisi kasvukauden jälkeiseen levitykseen. Lumipeitteiseen, routaantuneeseen ja veden kyllästämään maahan ei lantaa edelleenkään saa levittää.

Muistiossa on otettu jo kantaa poikkeavien sääolojen luokitteluun, ja tulevana vuosina luokitteluun liittyvää ohjeistusta tarvitaan todennäköisesti lisää.

Yksikönjohtaja Markku Järvenpään puolesta
tutkimus- ja kehittämisspäälikkö

Riitta Rahkonen